

Lészai Lehel¹:

Jézus missziójának célja

The Purpose of Jesus' Mission.

The commission is due to the Father who tried to reconcile the world with himself by sending his Son to the mankind which became alienated from him. Jesus' calling is not an invitation to a hermetically isolated community for a few elected Jews, who will later enjoy the blessings of their master's proximity and the advantages of the security of his presence. Jesus' calling viewed the commission. The way Jesus carried out his ministry of preaching and healing with the authority he received from God he sends his disciples to drive out demons and to heal diseases giving them the same authority and power. Service primarily means preaching the gospel. One of the aims of the appointment is preaching the gospel, which task the disciples fulfil obediently. Only Mark mentions the subject of preaching: the repentance. In the gospel of Mark the disciples do not proclaim the kingdom of God because they do not understand it yet, this is why they preach only about repentance so far. However, in the gospel of Matthew they preach about the coming kingdom of heaven. The apostles do not teach at Matthew, instead they are going to teach and explain the commandments only. Matthew makes a certain distinction between the verbs 'to preach' and 'to teach'. Jesus never does preach to the disciples but he does always teach them. Ulrich Luz points to the fact that in the usage of Matthew the two verbs sometimes appear side by side. That is why their distinction remains an open question. In the gospel of Luke the issue is also discussed that the disciples preach the kingdom of God. Luke speaks in 4,43 and 8,1 about the content and implementation of Jesus' mission, which almost word by word occurs again with regard to the disciples in 9,2 and 9,6. Besides preaching, ministry means healing as well. In the disciples commission these two instructions are combined most of the time. We can find many examples to this parallel in the ministry of Jesus too. Healing was a sign that indicated the arrival of the kingdom of God. In the most significant manuscripts the command for healing does not occur in Mk 3,15 but Mk 6,13 speaks very clearly about the fact that the disciples healed people. The apostles healed many people by anointing them with oil. Using oil as ointment was a widespread practice in that time, however what the disciples did was more than the activity of their contemporaries, because they healed in the name of Jesus. The disciples were not *theios andres* despite the fact that they preached and healed, because they did all this by the power of Jesus, as his commissioned followers.

¹ Egyetemi docens, Kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem Református Tanárképző Kar, email: csemete1@yahoo.com

They had to use this authority in order to heal the sick. This instruction is in imperative mood and is subordinated to the preaching. In Lk 9,1 the disciples did not get authority only, as in Mk 6,7 but also power to cure diseases and cast out demons. Many people healed the sick in the ancient times but the practice of Jesus and his disciples was different from theirs because besides healing they proclaimed the kingdom of God.

Keywords: mission, preaching, healing, sending, disciples.

A küldetés a keresztyén létnek nem csupán tetszőleges adaléka, hanem egyik alkotó-eleme.² Jézus pontosan körülírt paranccsal küldi ki tanítványait a szolgálatra. Máté a tanítványok feladatának krisztológiai megalapozottságát hangsúlyossá teszi a Jézus missziójához való nyelvi hasonítás által (vö. Jézusra vonatkozóan: Mt 4,17.23k; 8,16).³ Itt viszont nem csupán lexikális, hanem lényegi hasonlóság is fennáll Jézus és a tanítványok szolgálata között. Ez a szolgálat magába foglalja az igehirdetést (Mk 3,14; 6,12; 16,15; vö. Mt 10,7; Lk 9,2), a gyógyítást (Mk 3,15; 6,13; vö. Mt 10,8; Lk 9,2; 10,9), az ördögűzést (Mk 3,15; 6,13; vö. Mt 10,8) és a halottak feltámasztását (Mt 10,8). Mindezeket ingyen kell adniuk, mert ingyen is kapták. A szolgálat mellett a kiküldetés szenvedést is magába foglal. Úgy küldi el őket Jézus, mint bárányokat a farkasok közé (Mt 10,16; vö. Lk 10,3). Ezúttal a szolgálatnak csak az igehirdetési és a gyógyítási vonatkozásait fogjuk alaposabban megvizsgálni. A tanítványok kiküldése szolgálattal is feltételezett, amely tevékenység több mindent ölelt magában, ezek között egyértelműen megjelenik az igehirdetés és a gyógyítás feladata. Tisztázni kell ezt a tanítványoknak ezt az első két feladatkörét a misszió világos körülhatárolása érdekében.

1. Szolgálni

A tanítványok kiküldése nem földrajzi ismereteik bővítése végett, hanem elsősorban a szolgálatra nézve történik. Sokszor úgy tűnik, hogy a tanítványok megéreztek valamit a Jézussal való együttlét kiváltságából, de ugyanakkor alaposan félre is értették azt. Többször fel van jegyezve róluk, hogy mindnyájan az elsőségért versengenek (Mk 9,33–35; vö. Mt 20,25–28; Lk 22,24–27), vagy egyesek közülük különleges előjogokra formálnak igényt (Mk 10,35–40; vö. Mt 20,20–24), vagy éppen Péter érdeklődik az önfeláldozásuk jutalma felől (Mt 19,27). Az ilyen irányú kérdezősködéésre Jézus azt válaszolja, hogy

²Michael WALDSTEIN: „*The mission of Jesus and the disciples in John.*” In: *Communio – International Catholic Review (US)* 17 (Fall 1990). 333.

³Josef ERNST: *Matthäus. Ein Theologisches Portrait.* Düsseldorf: Patmos, 1989. 119.

az elsőkből utolsók lesznek (Mk 10,31; vö. Mt 19,30; 20,16; Lk 13,30), és mindenféle versengés helyett saját példájára figyeljenek, aki Úr létére szolgál közöttük (Mk 10,42–45; lásd még Jn 13,3–17).

Jézus engedelmeskedett az Atya akaratának és eljött az emberek közé szolgálni. Ebben az Istentől származó küldetésében részesülnek a tanítványok, amikor ők is küldetnek Jézus által. Tőle nyerik küldetésüket, ezért osztoznak Jézus tekintélyében is.⁴ Küldetésük célja a Jézus küldetése alapján rajzolódik ki. Ugyanazt a missziós tevékenységet fejtik ki, ugyanazt az üzenetet hirdetik és ugyanazokat az embereket keresik fel, mint Jézus. Schuyler Brown a Máté evangéliuma alapján a következőképpen vetette össze ezeket a hasonlóságokat:

Jézus

περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας – Jézus bejárta a városokat (Mt 9,35)

ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν – a városokban (11,1)

ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν – mert elközéltett a mennyek országa (4,17)

πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα – a juhok pásztor nélkül (9,36)

τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ – Izráel házának elveszett juhaihoz (15,24)

A tanítványok

οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ – még végig sem járjátok Izráel városai (10,23)

ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν – elközéltett a mennyek országa (10,7)

τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ – Izráel házának elveszett juhaihoz (10,6).

Ebből a párhuzamba állításból világosan kiderül, hogy Jézus küldetése és a tanítványok küldetése milyen mértékben volt azonos. Nem tagadható, hogy a tanítványok Jézus szolgálatát folytatták, amit rájuk bízott mesterük.⁵ Mindent összevetve elmondható, hogy a szolgálat képezi a tanítványság lényegét.⁶

⁴ Jack Dean KINGSBURY: *Matthew as Story*. Philadelphia: Fortress Press, 1988². 135.

⁵ Schuyler BROWN: „*The Mission to Israel in Matthew’s Central Section (Mt 9,35–11,1)*.” In: *Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft und die Kunde der älteren Kirche* 69, Nr. 1–2 (1978). 79.

⁶ KINGSBURY: *Matthew...* 139; Michael James WILKINS: *Following the Master: discipleship in the steps of Jesus*. Grand Rapids, Michigan: Zondervan Publishing House, 1992. 197.

2. Igét hirdetni

A tanítványok kiküldése elsősorban az ige hirdetésére nézve történt. Isten jónak látta a beszéd eszközét kiválasztani arra a magasztos célra, hogy akaratát és üdvigéreteit közölje az emberekkel. Márk beszámol arról, hogy Jézus azért választotta ki az apostolokat, hogy kiküldje őket prédikálni (Mk 3,14), és ők engedelmeskedtek is ennek a parancsnak (Mk 6,12; 16,15.20). Az ἀποστέλλειν (küldeni) és a κηρύσσειν (hirdetni) igék olyan szakkifejezések, amelyekkel az apostoli egyház jellemezte missziós feladatát, amit annak alapítójától kapott. Egyedül Márk határozza meg (6,12) a prédikálás tárgyát úgy, hogy „hirdették az embereknek, hogy térjenek meg” (ἐκήρυξαν ἵνα μετανοώσιν). Márk evangéliuma szerint csupán Jézus hirdeti Isten országának elközelítését (1,14–15) – és ezzel meg van különböztetve Keresztelő Jánostól –, míg Máté azonosnak tekinti kettejük igehirdetését (Mt 3,2; 4,17). Márk tizenkét alkalommal használja a κηρύσσειν igét, és ezek közül egyetlen alkalommal fordul elő, hogy nem nevezi meg a prédikálás tárgyát, Mk 1,38–39-ben, amikor Jézus szolgálatáról van szó. A mester ott azt mondja tanítványainak, hogy menjenek más helységekbe is, hogy „ott is hirdessem az igét, mert azért jöttem”.

Ezt a munkát kell folytatniuk az apostoloknak.⁷ Márk beszámolója szerint (6,12) a tanítványok még nem tudták hirdetni a galileai kiküldetés alatt Isten országának evangéliumát (másképp számol be erről Mt 10,7 és Lk 9,2). Jézus kijelentette számukra Isten országának titkát, de még nem értették azt teljesen, ezért egyelőre tanításuk csupán a megtérés hirdetésére korlátozódik. Különleges feladatuk a prédikálás, tehát a Jézus által hirdetett örömuzenet továbbadása, mely Krisztusra és Istennek az emberi történelemben általa véghezvitt közbelépésére összpontosít.⁸ Mivel az evangélium alanya maga Jézus, azért az örömuzenet hirdetői az ő teljes jogú képviselői, akik ugyanazt a kihívást és elhívást jelentik a világban, amellyel ők is szembesültek egykor Galileában. A tanítványok engedelmeskednek a küldő parancsnak, majd apostolokként visszatérnek és beszámolnak arról, amit cselekedtek és tanítottak (ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα ἐδίδαξαν – Mk 6,30). Ez a szóhasználat azért érdemel külön említést, mert a ποιεῖν (cselekedni, tenni) és a διδάσκειν (tanítani) igék ebben az összetételben nagyon ritkán fordulnak elő az Újszövetségben, ugyanakkor ez az egyetlen lókus a szinoptikus evangéliumokban, ahol Jézuson kívül valaki is tanít.⁹ A tanítványok képviselik

⁷ Joachim GNILKA: *Das Evangelium nach Markus. 1. Teilband, Mk 1–8,26*, Evangelisch-Katholischer Kommentar zum Neuen Testament II/1. Solothurn und Düsseldorf: Benziger Verlag, Neukirchen-Vluyn: Neukirchener Verlag, 1994⁴. 139–140.

⁸ Eduard SCHWEIZER: *The Good News According to Mark*. Translated by Donald H. Madvig. London: SPCK, 1971. 81.

⁹ Seán FREYNE: *The Twelve: Disciples and Apostles – A Study in the Theology of the First Three Gospels*. London and Sidney: Sheed and Ward, 1968. 138–150.

Krisztust a feltámadás után is és folytatják munkáját az emberek között.¹⁰

Máté evangélista is feljegyzi Jézus parancsát, amellyel elküldi tanítványait hirdetni a mennyek országának elközelítését (Mt 10,7). Az Szentírásban szereplő első evangélista által lejegyzett kiküldetési parancs szerint is ugyanazt az üzenetet kell továbbadniuk, amelyet Jézus is hirdetett (4,17; 9,35).¹¹ Mt 13,36–43 alapján a tanítványok úgy ismerik meg azokat, akiknek az evangéliumot hirdetniük kell, mint *corpus mixtumot*, amely az ítélet felé halad.¹² Norman Perrin azt állítja, hogy Máténál a Jézus tanításai öt nagy beszédben jelennek meg, és ez utal a Tórára, Mózes törvényére, amely szintén öt könyvben volt lejegyezve. Ezek szerint Jézus tanítása az új Tóra,¹³ Isten új verbális kijelentése a népe számára, amely helyettesíti a Mózes törvényét. Az apostolok nem tanítanak Máténál, mert a tanításnak az új kijelentést kell tükröznie, amelyet csupán Jézus tud nyújtani. Nagy hangsúly van viszont Jézus tanításán, amely földi szolgálatának fontos jellemzője. Mt 5,19 bizonyágtétele szerint a tanítványok mégis fognak tanítani, de csupán a parancsolatokat, amelyeket nem szabad „eltörölniük”. Az apostoloknak Isten szóbeli kijelentésének a tanait kell tanítaniuk, és ezeket megfelelő módon kell magyarázniuk.¹⁴ Mt 28,20 utasítása alapján a tanítványoknak tanítaniuk kell a népeket arra, hogy megtartsák mindazt, amit ő parancsolt nekik. Míg Márk a ‘hirdet’ (κηρύσσειν) és ‘tanít’ (διδάσκειν) igéket rokon értelmű szavakként használja, addig egyes írásmagyarázók szerint Máté különbséget tesz az általuk jelölt két tevékenység között. Máté evangéliumában a ‘prédikál’ vagy ‘hirdet’ mindig a kívülállók számára hangzó üzenetet jelenti, és gyakran fordul elő a „mennyek országának evangéliuma” szókapcsolattal. A „hirdetik az evangéliumot” megfogalmazás időnként utalás a jövőbeli (pogány) misszióra (24,14; 26,13; vö. 10,7). Jézus sohasem ‘prédikál’ a tanítványainak, hanem mindig ‘tanítja’ őket. Ugyanígy a zsinagógákban vagy a templomban (a hívők között) sohasem ‘prédikál’, hanem mindig ‘tanít’. Ulrich Luz, megvizsgálva ezt a kérdést, ‘ambivalensnek’ nevezi az eredményt. Elismeri, hogy Máté evangéliu-

¹⁰ Ferdinand HAHN: *Mission in the New Testament*. Trans. Frank Clarke. London: SCM Press Ltd, 1965. 50. Itt sorra tárgyaljuk a Márk, Máté és Lukács evangéliumában előforduló lókusokat, melyek a tanítványok igehirdetésére vonatkoznak, ezért gyakori az első és második kiküldés felváltva való emlegetése.

¹¹ Robert E. MOROSCO: „Matthew’s formation of a commissioning type-scene out of the story of Jesus’ commissioning the twelve [Matt 9:35–11:1; Ex 3:1–4:17].” In: *Journal of Biblical Literature* 103 (D 1984). 549.

¹² Jean ZUMSTEIN: *La Condition du Croyant dans l’Évangile selon Matthieu*. Orbis Biblicus et Orientalis 16. Fribourg: Editions Universitaires/Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1977. 41.

¹³ Ennek ellentmond D. J. Bosch a Hegyi Beszéddel kapcsolatosan (amelyik egyike az öt beszédnek), határozottan cáfolva, hogy az egy új Tóra lenne: David Jacobus BOSCH: *Transforming mission*. Maryknoll, New York: Orbis Books, 1991. 67.

¹⁴ Norman PERRIN: *The Resurrection Narratives*. London: SCM Press Ltd, 1977. 53–54.

mában Jézus sohasem hirdeti az igét a tanítványoknak, mert a κηρῦσσειν a missziós prédikálást jelenti. Ugyanakkor bebizonyítja, hogy Máté nem tehetett éles különbséget Jézus igehirdetése és tanítása között, mert a Hegyi Beszéd összefoglalásában (Mt 4,23; 9,35; és 11,1) a ‘tanítás’ és ‘hirdetés’ egymás mellett jelenik meg. Emellett megemlíti a Mt 28,20-ban előforduló ‘tanításra’ vonatkozó parancsot, mert Máté máshol (24,14) úgy beszél a pogányokról, mint akiknek lehet az igét ‘hirdetni’.¹⁵ A második érvelés nem állja meg teljesen a helyét, mert Mt 28,20-ban előbb tanítványokká kell tenni a népeket, és utána kell tanítani nekik Jézus parancsolatait, tehát akkor már ők is a tanítványok kategóriájába kerülnek, akiknek Jézus tanít. Mindez arra figyelmeztet, hogy valóban nyitottnak kell hagyni a ‘tanítás’ és ‘hirdetés’ viszonyának kérdését Máté evangéliumában, ahol kilencszer fordul elő a ‘κηρῦσσειν’ (Mt 3,1; 4,17; 4,23; 9,35; 10,7; 10,27; 11,1; 24,14; 26,13) és egyszer az ‘εὐαγγελίζω’ (11,5) ige. A 10. fejezetben ilyen terminológiát használ a kiküldetés alkalmával,¹⁶ de ez teljességgel hiányzik az utolsó fejezet missziós parancsából. Mt 28,20-ban az apostoloknak azt kell tanítaniuk az új tanítványoknak, hogy fogadják el Isten akaratát, amely Jézus tanításában és szolgálatában jelentetett ki.¹⁷ Ulrich Luz szerint is a szóban forgó vers értelmében a tanítványoknak nem a szenvedő és feltámadott Krisztus kérügmáját kell hirdetniük, hanem Jézus saját üzenetét, parancsát.¹⁸

A Lk 9,2-ben megjelenő híradás Mk 6,12-öt és 3,14-et visszhangozza, azzal a nyilvánvaló különbséggel, hogy Lukács beszél Isten országának prédikálásáról is.¹⁹ Lukács evangéliumában Jézus először Lk 4,43-ban beszél Isten országáról. Jézus szolgálata által válik láthatóvá Isten országa. Lukács ismeri Isten országának eszkatologikus vonását is (11,2; 13,28–29; 19,11; 21,31), de itt 4,43-ban elsősorban a jelenlegi megvalósulásáról van szó (vö. 10,23–24). Lk 6,20-ban szintén úgy jelenik meg Isten országa, mint közel

¹⁵ Ulrich LUZ: *Das Evangelium nach Matthäus. 1. Teilband, Mt 1–7*. Evangelisch-Katolischer Kommentar zum Neuen Testament 1/1. Zürich, Einsiedeln, Köln: Benziger Verlag, Neukirchenvluy: Neukirchener Verlag, 1985. 181–182.

¹⁶ Feltűnő, hogy a Mt 10. fejezetében az evangélista gyakorlatilag egyszer sem említi azt, hogy Jézus tanítványainak mit is kell prédikálniuk: Ulrich LUZ: *The Theology of the Gospel of Matthew*. Cambridge: University Press, 1995. 79. Eduard Schweizer szerint Mt 10,7-ben nem szerepel az igehirdetés tárgyként a megtérésre való felhívás azért, mert a tanítványok is bűnösök voltak, vagy pedig az üdv felkínálása itt jobban ki van hangsúlyozva: Eduard SCHWEIZER: *The Good News According to Matthew*. Trans. David E. Green. London: SPCK, 1976. 239.

¹⁷ BOSCH: *Transforming...* 65–68.

¹⁸ Ulrich LUZ: *Das Evangelium nach Matthäus. 2. Teilband, Mt 8–17*, Evangelisch-Katolischer Kommentar zum Neuen Testament I/2. Zürich und Braunschweig: Benziger Verlag, Neukirchenvluy: Neukirchener Verlag, 1990. 93.

¹⁹ Joseph A. FITZMYER: *The Gospel According to Luke I–IX*. The Anchor Bible 28. Garden City, New York: Doubleday & Company, 1981. 752–753.

levő, hamar beköszöntő valóság. Lukács úgy beszél Isten országáról, mint amit birtokolni lehet (12,31–32; 18,16–17). Lk 9,2-ben a tanítványoknak Isten országát kell hirdetniük, szemben Mk 6,12 beszámolójával, ahol a megtérésről kellett hírt adniuk. J. Nolland szerint itt valószínű, hogy Lukács másik forrása Isten országáról szólt (vö. Mt 10,7; Lk 10,8.11).²⁰

Jézus küldetésének tartalmáról és annak kivitelezéséről számol be Lk 4,43 és 8,1, majd ezekre épül a tanítványok küldetése és feladatuk véghezvitele 9,2 és 9,6-ban:

4,43 καὶ ταῖς ἑτέραις πόλεσιν
εὐαγγελισοσθαί με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ
θεοῦ, ὅτι ἐπὶ τοῦτο ἀπεστάλην – A többi
városban is hirdetniem kell az Isten országá-
nak evangéliumát, mert ezért küldettem.

9,2 καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς
κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ
– Aztán elküldte őket, hogy hirdes-
sék az Isten országát.

8,1 αὐτὸς διώδευεν κατὰ πόλιν καὶ κώμην
κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν
βασιλείαν τοῦ θεοῦ – városról városra és fa-
luról falura járt, és hirdette az Isten országának
evangéliumát.

9,6 ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ
τὰς κώμας εὐαγγελιζόμενοι – Útra
keltek tehát, és jártak faluról falura,
hirdették az evangéliumot.

A fenti kimutatás hűen tükrözi, hogy Jézus küldetésében felismerhető a tizenkét tanítvány küldetése. Az ábrázolt paralel is bizonyítja, hogy a Jézus tanítványai nem kezdenek új tevékenységet, nem új parancsoknak engedelmeskednek, hanem életük és szolgálatuk szervesen beleépül a Jézus munkálkodásába és folytatása annak, amire az Atya hatalmazta fel őt.²¹

²⁰ John NOLLAND: *Luke 1–9:20*. Word Biblical Commentary 35A. Dallas, Texas: Word Books, 1989. 216. 283 és 426.

²¹ Ulrich LUZ: *Matthew in History. Interpretation, Influence and Effects*. Minneapolis, MN: Fortress Press, 1994. 42; Alexander PRIEUR: *Die Verkündigung der Gottesherrschaft*. Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament, 2. Reihe 89. Tübingen: J. C. B. Mohr /Paul Siebeck/, 1996. 203–207.

3. Gyógyítani

Az apostolok kiküldését tartalmazó beszédekben az igehirdetés parancsát majdnem mindig a gyógyításra való utasítás követi (Mt 10,7–8; Lk 9,2)²² vagy előzi meg (Lk 10,9), ezzel is mutatván, hogy mennyire összetartozott a két feladat. Jézus esetében megfigyelhető, hogy a legtöbb alkalommal, amikor ígét hirdet, meggyógyítja a betegeket is (Mk 1,21–34; 6,2–5; Mt 4,23; 9,35; Lk 5,17; 6,6–7; 8,1–2; 13,10–14). Az utasítás következtében a tanítványok elmennek és megcselekszik Jézus parancsait, tehát prédikálnak és gyógyítanak (Mk 6,12–13; Lk 9,6). A gyógyítás egy önmagán túlmutató jel,²³ mely arra utal, hogy elérkezett Isten országa.²⁴ Mk 6,13-ban szó szerint is fel van jegyezve, hogy a tanítványok gyógyítottak. Ez a tevékenység nincs megemlítve a tizenkettő kiküldésekor (Mk 3,15), legalábbis nem szerepel a jelentősebb kéziratokban. Az ördögűzés és a gyógyítás közötti kapcsolat, amely többször előfordul a Márk evangéliumában különböző összefüggésekben (1,21–45; 3,7–12; 5,1–43), azt sejteti, hogy Mk 3,13–19 megírásakor Márk úgy gondolt a tanítványokra, mint akik gyógyítanak is.²⁵ Mk 6,13 feljegyzése szerint a tanítványok úgy gyógyítottak meg sok embert, hogy megkenték őket olajjal. Ézs 1,6-ban az olaj olyan értelemben van említve, mint amely gyógyító hatással rendelkezett. A szinoptikus evangéliumokban Mk 6,13 az egyetlen lókus, ahol a gyógyítás során szó esik az olaj használatáról.²⁶ Abban az időben az olaj gyógyírként való használata nagyon elterjedt volt.²⁷ Ennek ellenére a tanítványok gyakorlata több volt, mint kortársaik ügyködése, mert elsősorban Jézus nevében gyógyították meg a rászorulókat.²⁸

²² Egyedül Márknál nincs összekapcsolva az igehirdetés a gyógyítással, illetve Mk 3,14–15-ben Jézus a prédikálás mellett ördögűzésre ad parancsot. Meg lehet említeni, hogy a *Novum Testamentum Graece* 28. kiadása szerint Mk 3,15 egyes szövegvariánsaiban előfordul a gyógyításra való utasítás is (így fordít például Károli), /A C²D K P W G Q^f.¹³ 33. 579. 700. 1424. 2542 (lat sy^h)/. A Mk 6,12–13-ban olvasható beszámoló arra utal, hogy Jézus említhette már Mk 3,15-ben is a gyógyítást.

²³ LÉSZAI Lehel: „A jelek és csodák szerepe az Apostolok Cselekedeteiről írott könyvben.” In: *Református Szemle* LXXXVIII. évf. 2. szám, 1995. márc–ápr. 82.

²⁴ Leslie NEWBIGIN: *Mission in Christ's way*. Geneva: World Council of Churches Publications, 1987. 10.

²⁵ Robert P. MEYE: *Jesus and the Twelve: Discipleship and Revelation in Mark's Gospel*. Grand Rapids, Michigan: William Eerdmans Publishing Company, 1968. 109.

²⁶ Robert A. GUELICH: *Mark 1–8:26*, Word Biblical Commentary 34A. Dallas, Texas: Word Books, 1989. 323.

²⁷ Morna D. HOOKER: *The Gospel according to St Mark*. Black's New Testament Commentaries. London: A & C Black, 1991. 157.

²⁸ John James VINCENT: *Disciple and Lord: The Historical and Theological Significance of Discipleship in the Synoptic Gospels*. Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde der Theologischen Fakultät der Universität Basel. Sheffield: Sheffield Academy Press, 1976. 57.

Felmerült az a kérdés, hogy a tanítványok nem tekinthetők-e isteni férfiaknak (θεῖος ἄνδρες), mert prédikáltak és gyógyítottak. Ezek a vonások jellemzőek voltak az első századi zsidó vezetőkre is, akik próféták, rabbik, zelóta vezérek, tanítók, csodatevők, vagy leggyakrabban mindezek ötvözetei voltak. A tanítványok mégsem isteni férfiak²⁹ – nem viseltek emberfeletti vonásokat³⁰ –, hanem Jézus engedetlen-engedelmes munkatársai voltak, akiket felhasznált szolgálata folytatására.

Az ember betegségnek való kiszolgáltatottsága, belső meghasonlottsága és a halál talán a végességének és megváltatlan állapotának legszemléletesebb kifejeződése. A felsorolt megköötözöttségekből való szabadulás bizonyítja első sorban az elközéltett Isten országának a megtapasztalhatóságát.³¹ Jézus hatalommal ruházta fel tanítványait a gyógyítások megtételére. Az apostolok nem csak ugyanazzal a hatalommal, hanem ugyanazzal a küldetéssel is rendelkeztek, mint Jézus.³² Ők, akárcsak Mózes, vagy Jézus, elküldettek csodás jelek véghezvitelére, mint például betegek gyógyítására, halottak feltámasztására, leprások tisztítására és ördögök kiűzésére (Mt 10,8a).³³ Ez a négy parancs (a középső kettő nem szerepel 10,1-ben) felszólító módban hangzik el, és alá van rendelve az ige hirdetésének.³⁴ Máté korábban beszámol arról, hogy Jézus mindegyik itt elhangzó parancsára példát is mutatott (vö. az említett sorrendben: 8,15; 9,25; 8,3; 8,32).³⁵ Az a tény, hogy Jézus nem utasítja a tanítványait a vakok és némák gyógyítására (ahogyan ő maga cselekedett 9,29 és 9,33-ban), nem bír jelentőséggel, mert ez betagolható az általános gyógyítás vagy az ördögűzés parancsa alá.³⁶

²⁹ Ibid. 76–77.

³⁰ HERCZEG Pál, „»Isteni férfi« (theios anér) vonások az apokrif »Péter cselekedetei Simonnal« című iratban. Tanulmányok az apokrif apostol-aktákról,” *Tanítványok, csodatevők, mártírok*, (szerk.) Czachesz István, Újszövetségi-patrisztikai kutatások, IV. kötet (Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kara, 1997), 160–162.

³¹ Joachim GNILKA: *Das Matthäusevangelium. I. Teil*. Herders Theologischer Kommentar zum Neuen Testament. Freiburg, Basel, Wien: Herder, 1986. 364.

³² Ulrich LUZ: *The Theology of the Gospel of Matthew*. Cambridge: University Press, 1995. 79.

³³ Robert E. MOROSCO: „Matthew’s formation of a commissioning type-scene out of the story of Jesus’ commissioning the twelve [Matt 9:35–11:1; Ex 3:1–4:17].” In: *Journal of Biblical Literature* 103 (D 1984). 549.

³⁴ Ezzel kapcsolatosan Newbiggin azt állítja, hogy a szavak a tettek nélkül üresek, a tettek pedig szavak nélkül némák: NEWBIGGIN, *Mission...* 10–11.

³⁵ W. D. DAVIES and Dale C. ALLISON: *A Critical and Exegetical Commentary on the Gospel According to Saint Matthew. Vol. 2. Commentary on Matthew VIII–XVIII*. The International Critical Commentary. Edinburgh: T&T Clark, 1991. 170.

³⁶ Donald A. HAGNER: *Matthew 1–13*. Word Biblical Commentary 33A. Dallas, Texas: Word Books, 1993. 271; Margaret DAVIES: *Matthew. Readings: A New Biblical Commentary*. Sheffield: JSOT Press, 1993. 82.

Lk 9,1-ben a tizenkét tanítvány nem csupán hatalmat kap, mint Mk 6,7-ben, hanem δύναμις καὶ ἐχουσίαν (erőt és hatalmat) nyer. Jézusnak a gyógyító ereje Istentől származott (δύναμις κυρίου – Lk 5,17; másképp Mk 2,10). Isten ruházta fel őt ezzel a hatalommal (lásd ApCsel 10,38) azért, hogy gyógyítson és ördögöket űzzön. Ezt az erőt és hatalmat adta tovább tanítványainak is (Lk 9,1; vö. 10,19), hogy általa csodákat cselekedhessenek.³⁷ Az ókorban nagyon sok ember gondozta és gyógyította különböző megfontolásokból a gyengéket és a betegeket. A Jézus és a tanítványok szinoptikus evangéliumokban feljegyzett gyógyításai azért is különböztek ezektől a megnyilvánulásoktól, mert a gyógyítás mellett jelen volt az Isten országáról szóló igehirdetés (Lk 10,9; 11,14–20). Lk 10,9 szöveggörnyezetete azt sejteti, hogy a Q forrásban az Isten országának eljövetelére való utalás egy általános gyógyító gyakorlatnak volt része.³⁸ Mivel Isten országa elközeli-tett, az emberek meggyógyulhattak, tehát a küszöbön álló Isten országára való utalás volt a testi gyógyulás is.

4. Következtetés

A küldetés az Atyának köszönhető, aki a Fia elküldése által akarta a világot önmagával kibékíteni. A szolgálat során Jézus szíve megesik az elgyötört emberek tömegén (Mt 9,36, melyet Máté Mk 6,34-ből vesz át), ezért kiküldi tanítványait az aratás végzésére.³⁹

Amiként ő maga az Istentől kapott hatalommal végezte igehirdetői és gyógyítói szolgálatát, most ugyanazzal a hatalommal és erővel küldi ki őket a démonok kiűzésére és a betegségek gyógyítására.

A hatalommal és erővel való felruházás után következik a tanítványok kettesével való kiküldése (Mk 6,7). A kettesével történő kiküldetés nem csupán az üzenet hitelét növelte, hanem a tanítványok biztonságát is szolgálta, akik így jobban tudtak vigyázni és segíteni egymásnak.

Az erővel, hatalommal való felruházás után kettőnként küldi ki őket Jézus, de a lelki felszereltség ellenére teljes fizikai kiszolgáltatottságban kell eleget tenniük küldetésüknek. Ez a hiányos felszereltség utalt Jézus nincstelenségére is. Összefoglalva azt mondhatjuk, hogy a tanítványok hiányos felszereltségének oka részint a Jézusra utaltság, részint pedig az átadandó evangélium ügyének sürgőssége lehetett.

³⁷ PRIEUR, *Die Verkündigung...* 205–206.

³⁸ Leif E. VAAGE: *Galilean Upstarts. Jesus' First Followers According to Q*. Valley Forge, PA: Trinity Press International, 1994. 34–35.

³⁹ Eung Chun PARK: *The Mission Discourse in Matthew's Interpretation*. Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament, 2. Reihe 81. Tübingen: J. C. B. Mohr /Paul Siebeck/, 1995. 82–83.

A fizikai felszereltség tiltása és az erővel, hatalommal való felruházás mellett a tanítványok ígéreteket kapnak Jézustól. Ezek az ígérek biztositják őket egyrészt a hitüket követő jelekről, másrészt pedig a Jézus jelenlétének bizonyosságáról.

Az útra bocsátott tanítványoknak Jézus azt is megmondja, hogy milyen emberek-nél szálljanak meg, vagy ha nem fogadják be őket, akkor mit tegyenek. Visszautasításuk esetén verjék le ellenük lábukról (nincs sarujuk!) a port. Ez a szimbolikus cselekedet a tisztátalanságtól való elhatárolódásra, az ítéletre és a helyzet sürgösségére, illetve a meg-térés elengedhetetlenségére utalt.

A Jézus küldetése folytatására emberek kaptak megbízatást. Ez az idő rövidsége, a feladat fontossága és az aratásra érett tömegek nagysága miatt történt. Jézus elsősorban a tizenkét tanítványt küldte ki az általa megkezdett munka folytatására. Az apostolok száma arra utal, hogy Jézus az egész nép számára jelenti ki Isten országának ígérétét. A személyes példaadása mellett magánképzésben részesítette őket.

A tizenkét tanítványon kívül léteztek mások is, mint például a Lk 9,52-ben említett névtelen tanítványok, a Lk 10,1.17-ben megnevezett hetven (két) tanítvány, vagy a Lk 24,9.33-ban említett 'többiek' és 'a velük levők'. Egyedül Lukács számol be arról, hogy Jézus kiküldött hetven(két) tanítványt is.

A misszió hogyanja és a kiküldöttek személye után a küldetés irányaként Jézus nem nevez meg falvakat, városokat, mégis pontos iránya, illetve címzettjei vannak küldetésének, amikor pozitív (Mt 10,6) és negatív módon (Mt 10,5) határozza meg őket. Első-sorban Izrael elveszett juhaihoz küldi a tanítványokat.

Mt 10,5-ben Jézus megtiltja tanítványainak, hogy a pogányoknak tartott samaritánusokhoz és a pogányokhoz forduljanak. Jézus nem zárkózik el a pogányok elől, de nem is megy el hozzájuk, hanem távolról gyógyítja meg őket (8,14; vö. 9,18). Mindez arra utal, hogy Jézus földi élete során elsődleges feladatának a zsidók közötti munkálkodást tartotta.

Feltámadása után Jézus parancsot ad tanítványainak az univerzális misszióra (Mk 16,15; Mt 28,19; Lk 24,47). A szinoptikus evangéliumok bizonyágtétele alapján megállapítható, hogy Jézus földi élete során elsősorban a zsidókhoz küldetett, majd feltámadása után ő maga küldte tanítványait minden nemzethez.

Jézus elsősorban szolgálatra hívta el tanítványait, de ők hosszú, félreértésekkel tele-tűzdelt úton (Mk 9,33–35; vö. Mt 20,25–28; Lk 22,24–27; Mk 10,35–40; vö. Mt 20,20–24 és Mt 19,29) jutottak el ennek helyes és teljes felismerésére.

A szolgálat elsősorban igehirdetést jelent. A kiválasztás egyrészt az igehirdetésre nézve történik (Mk 3,14), a tanítványok pedig engedelmeskedve tesznek eleget ennek a feladatuknak (Mk 6,12 és 16,15.20). Csak Márk említi meg, hogy a prédikálás tárgya a megtérés (Mk 6,12).

A szolgálat az igehirdetésen kívül gyógyítást is jelent. A gyógyítás jel volt, amely Isten országának megérkezésére utalt. A tanítványok nem voltak *θεϊος ἄνδρες* annak el-lenére, hogy prédikáltak és gyógyítottak, mert mindezeket Jézus felhatalmazott követei-ként és a tőle kapott erővel cselekedték.

Felhasznált irodalom

- BOSCH, DAVID JACOBUS: *Transforming mission*. Maryknoll, New York: Orbis Books, 1991.
- BROWN, SCHUYLER: „*The Mission to Israel in Matthew’s Central Section (Mt 9,35–11,1)*.” In: *Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft und die Kunde der älteren Kirche* 69, Nr. 1–2 (1978). 73–90.
- DAVIES, MARGARET: *Matthew*. Readings: A New Biblical Commentary. Sheffield: JSOT Press, 1993.
- DAVIES, W. D. and DALE C. ALLISON: *A Critical and Exegetical Commentary on the Gospel According to Saint Matthew. Vol. 2. Commentary on Matthew VIII–XVIII*. The International Critical Commentary. Edinburgh: T&T Clark, 1991.
- ERNST, JOSEF: *Matthäus. Ein Theologisches Portrait*. Düsseldorf: Patmos, 1989.
- FITZMYER, JOSEPH A: *The Gospel According to Luke I–IX*. The Anchor Bible 28. Garden City, New York: Doubleday & Company, 1981.
- FREYNE, SEÁN: *The Twelve: Disciples and Apostles – A Study in the Theology of the First Three Gospels*. London and Sidney: Sheed and Ward, 1968.
- GNILKA, JOACHIM: *Das Matthäusevangelium. I. Teil*. Herders Theologischer Kommentar zum Neuen Testament. Freiburg, Basel, Wien: Herder, 1986.
- GUELICH, ROBERT A.: *Mark 1–8:26*. Word Biblical Commentary 34A. Dallas, Texas: Word Books, 1989.
- HAGNER, DONALD A.: *Matthew 1–13*. Word Biblical Commentary 33A. Dallas, Texas: Word Books, 1993.
- HERCZEG PÁL: „»Isteni férfi« (theios anér) vonások az apokrif »Péter cselekedetei Simonnak« című iratban. Tanulmányok az apokrif apostol-aktákról.” *Tanítványok, csodatevők, mártírok*. Szerkesztette Czachesz István. Újszövetségi-patrisztikai kutatások, IV. kötet, 158–169. Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kara, 1997.
- HOOVER, MORNA D.: *The Gospel According to St Mark*. Black’s New Testament Commentaries. London: A & C Black, 1991.
- KINGSBURY, JACK DEAN: *Matthew as Story*. Philadelphia: Fortress Press, 1988².
- LÉSZAI LEHEL: „*A jelek és csodák szerepe az Apostolok Cselekedeteiről írott könyvben*.” In: *Református Szemle*, LXXXVIII. évf. 2. szám, 1995. márc–ápr. 79–89.
- LUZ, ULRICH: *Das Evangelium nach Matthäus. 1. Teilband, Mt 1–7*. Evangelisch-Katolischer Kommentar zum Neuen Testament 1/1. Zürich, Einsiedeln, Köln: Benziger Verlag, Neukirchen-Vluyn: Neukirchener Verlag, 1985.
- LUZ, ULRICH: *Das Evangelium nach Matthäus. 2. Teilband, Mt 8–17*. Evangelisch-Katolischer Kommentar zum Neuen Testament 1/2. Zürich und Braunschweig: Benziger Verlag, Neukirchen-Vluyn: Neukirchener Verlag, 1990.

- LUZ, ULRICH: *The Theology of the Gospel of Matthew*. Cambridge: University Press, 1995.
- MEYE, ROBERT P.: *Jesus and the Twelve: Discipleship and Revelation in Mark's Gospel*. Grand Rapids, Michigan: William Eerdmans Publishing Company, 1968.
- MOROSCO, ROBERT E.: „Matthew's formation of a commissioning type-scene out of the story of Jesus' commissioning the twelve [Matt 9:35–11:1; Ex 3:1–4:17].” In: *Journal of Biblical Literature* 103 (D 1984). 539–556.
- MOROSCO, ROBERT E.: „Matthew's formation of a commissioning type-scene out of the story of Jesus' commissioning the twelve [Matt 9:35–11:1; Ex 3:1–4:17].” In: *Journal of Biblical Literature* 103 (D 1984). 539–556.
- NEWBIGIN, LESSLIE: *Mission in Christ's way*. Geneva: World Council of Churches Publications, 1987.
- NOLLAND, JOHN: *Luke 1–9:20*. Word Biblical Commentary 35A. Dallas, Texas: Word Books, 1989.
- PARK, EUNG CHUN: *The Mission Discourse in Matthew's Interpretation*. Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament, 2. Reihe 81. Tübingen: J. C. B. Mohr /Paul Siebeck/, 1995.
- PERRIN, NORMAN: *The Resurrection Narratives*. London: SCM Press Ltd, 1977.
- PRIEUR, ALEXANDER: *Die Verkündigung der Gottesherrschaft*. Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament, 2. Reihe 89. Tübingen: J. C. B. Mohr /Paul Siebeck/, 1996.
- SCHWEIZER, EDUARD: *The Good News According to Mark*. Translated by Donald H. Madvig. London: SPCK, 1971.
- SCHWEIZER, EDUARD: *The Good News According to Matthew*. Translated by David E. Green. London: SPCK, 1976.
- VAAGE, LEIF E.: *Galilean Upstarts. Jesus' First Followers According to Q*. Valley Forge, PA: Trinity Press International, 1994.
- VINCENT, JOHN JAMES: *Disciple and Lord: The Historical and Theological Significance of Discipleship in the Synoptic Gospels*. Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde der Theologischen Fakultät der Universität Basel, Sheffield: Sheffield Academy Press, 1976.
- WALDSTEIN, MICHAEL: „The mission of Jesus and the disciples in John.” In: *Communio – International Catholic Review (US)* 17 (Fall 1990). 311–333.
- WILKINS, MICHAEL JAMES: *Following the Master: discipleship in the steps of Jesus*. Grand Rapids, Michigan: Zondervan Publishing House, 1992.
- ZUMSTEIN, JEAN: *La Condition du Croyant dans l'Évangile selon Matthieu*. *Orbis Biblicus et Orientalis* 16. Fribourg: Editions Universitaires/Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1977.